

***«Використання засобів
інформаційно-комунікаційних
технологій в процесі
самоосвіти учителів – крок до
підвищення професійної
компетентності»***

Мета:

розширити знання учителів школи про роль засобів інформаційно-комунікаційних технологій у самоосвітній діяльності педагога;

розглянути основні мотиви та чинники самоосвітньої діяльності, визначити їх роль у підвищенні професійної компетентності учителя;

проаналізувати стан готовності шкільного колективу до активного впровадження засобів ІКТ в роботу навчального закладу.

СХВАЛЕНО
Указом Президента України
від 25 червня 2013 року №344/2013

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року **Основні завдання Національної стратегії**

у загальній середній освіті:

- обов'язкове здобуття всіма дітьми і молоддю повної загальної середньої освіти в обсягах, визначених державними стандартами загальної середньої освіти;
- здійснення оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням демографічних, економічних, соціальних перспектив розвитку регіонів, потреб громадян та суспільства;
- урізноманітнення моделей організації освіти, зокрема для дітей, які проживають у сільській місцевості, створення умов для розвитку мережі загальноосвітніх навчальних закладів, заснованих на приватній формі власності;
- оновлення змісту, форм і методів організації навчально-виховного процесу на засадах особистісної орієнтації, компетентнісного підходу;
- підвищення ефективності навчально-виховного процесу на основі впровадження комунікаційних технологій;
- створення умов для диференціації навчання, посилення професійної орієнтації та допрофільної підготовки, забезпечення профільного навчання, індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учнів відповідно до їх особистісних потреб, інтересів і здібностей;

Інформаційні технології, ІТ, інформаційно-комунікаційні технології (Information and Communication Technologies, ICT)

- сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів

Модель використання комп'ютерних технологій може бути такою:

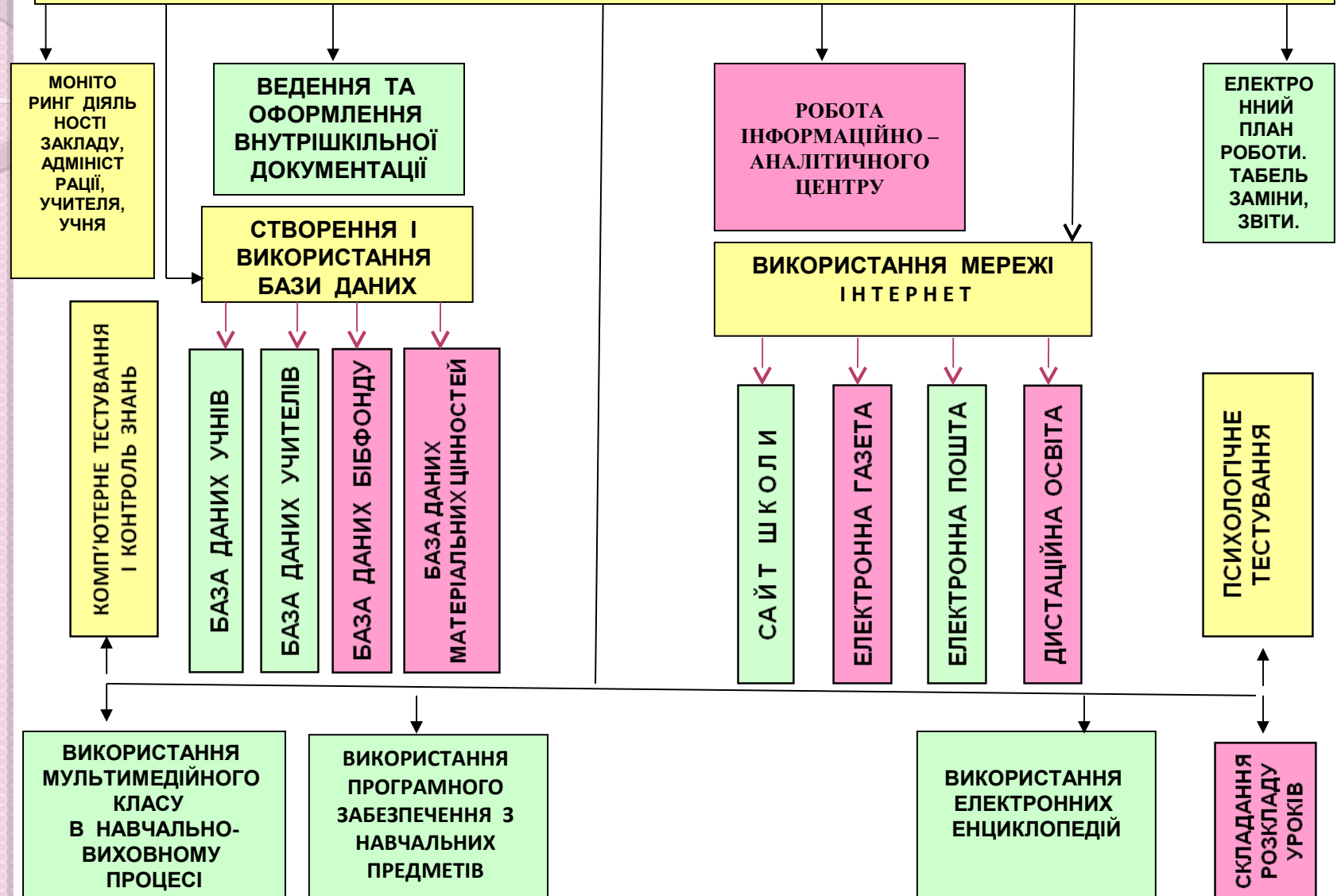
У навчальній діяльності:

- обов'язкове вивчення комп'ютерних та інформаційних технологій;
- використання навчальних програм з усіх предметів;
- комп'ютерне тестування і контроль знань;
- користування каталогами і замовлення книг у публічних бібліотеках через Internet;
- використання учнями матеріалів, опублікованих в Internet, для підготовки доповідей та рефератів;
- видання методичних розробок, шкільних збірників: альманахів, газет;
- користування електронними текстами художніх творів;
- використання електронних енциклопедій.

В управлінсько-адміністративній роботі:

- ведення і оформлення внутрішкільної документації;
- складання розкладу уроків;
- створення і використання бази даних учителів та учнів школи;
- моніторинг діяльності учителів;
- оперативне управління навчальним закладом шляхом інтерактивних телеконференцій, віртуальних нарад, передачі термінової інформації на екрани учительських машин;
- пошук і збір інформації за допомогою Internet (від нормативно-правової до придбання підручників);
- використання електронної пошти для зв'язку, наприклад, з органами управління освіти;
- налагодження творчих зв'язків з іншими навчальними закладами, у тому числі і за кордоном;
- психологічне тестування працівників школи і дітей.

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ЗОШ I-III ступенів №57 імені Тараса Григоровича Шевченка
Миколаївської міської ради Миколаївської області

Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій ставить такі цілі:

- забезпечення доступності та ефективності освіти;
- удосконалення навчально-виховного процесу;
- підготовка молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві;
- інтенсифікація навчання і виховання учнів за рахунок використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- формування інформаційної культури учнів та педагогічних працівників НВК, забезпечення їх інформаційних потреб;
- удосконалення науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу НВК;
- оптимізація управління освітніми процесами в навчальному закладі на основі використання сучасних інформаційних технологій.

Завданнями щодо впровадження засобів ІКТ є:

- запровадження передових інформаційних технологій у навчально-виховний процес НВК;
- використання ІКТ у позакласній діяльності;
- подальше навчання вчителів створенню власних інформаційних ресурсів;
- використання Інтернет для освіти, самоосвіти, цивілізованого спілкування та розвитку учителів та учнів НВК;
- надання методичної підтримки вчителям-предметникам;
- створення професійного освітнього інформаційного середовища.

Розроблено та виконується комплекс заходів:

- продовжено створення бази електронних розробок супроводу навчальних занять із предметів шкільного курсу;
- під'єднано внутрішню шкільну мережу до швидкісної лінії всесвітньої мережі Інтернет;
- постійно поновлюється шкільний сайт;
- обладнано бібліотеку закладу комп'ютерною технікою;
- проводилося навчання педпрацівників закладу з питань інформатизації навчально-виховного процесу.

Основні напрямки використання ІКТ у навчанні:

- 1. Комп'ютер використовується як допоміжний засіб
- 2. Комп'ютер може бути засобом, на який покладено вирішення окремих дидактичних завдань при збереженні загальної структури, мети і завдань без машинного навчання.
- 3. Використовуючи комп'ютер, можна ставити і вирішувати нові дидактичні завдання, які не можна розв'язати традиційним шляхом.

Проблемні питання впливу засобів ІКТ на результати навчального процесу

- пошук і обґрунтування ефективних засобів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів в умовах комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища;
- формування стійкої мотивації і пізнавального інтересу до навчання під час використання дидактично орієнтованих програмних засобів;
- установлення раціонального, педагогічно виправданого діалогового спілкування учнів із засобами ІКТ на всіх етапах подання, засвоєння і відтворення учнем навчальної інформації;
- поєднання індивідуальних, групових і колективних форм навчання з використанням локальних і глобальних комп'ютерних мереж;
- активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів, розвиток їх самостійності в системах «комп'ютер-учень»;
- виявлення ефективних шляхів формування і розвитку творчих здібностей учнів за умов використання засобів ІКТ як засобів навчальної діяльності;
- установлення оптимальних пропорцій між інформатизованим і традиційним навчанням з урахуванням сучасних принципів навчання та тенденцій розвитку ІКТ;
- створення педагогічно доцільних програмних засобів різного типу, розробка відповідних методик використання програмних засобів;
- оптимальний режим роботи дітей з комп'ютерами в умовах нашого навчального закладу;
- використання усіх можливостей інтерактивного обладнання.

Самоосвіта вчителя - самоціль чи необхідність?

- **самоосвіта** – це потреба, яка захищає від інтелектуального зубожіння, це усвідомлений процес пізнавальної діяльності, це вдосконалення будь-яких рис людини або її навичок, це постійний пошук, зростання, розвиток;
- **Самоосвіта** - самостійний спосіб отримання знань в певній галузі науки, мистецтва, техніки, політичного життя, культури, ремесла.
- **Самоосвіта** — це навчання, яке планується та здійснюється самостійно.
- **Самоосвіта** – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів.

-
- **Самоосвіта** - самостійний спосіб отримання знань в певній галузі науки, мистецтва, техніки, політичного життя, культури, ремесла.
 - **Самоосвіта** — це навчання, яке планується та здійснюється самостійно.
 - **Самоосвіта** – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів.
 - **Самоосвіта вчителя** є основною формою підвищення педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення знань та узагальнення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої самоосвітньої роботи

Напрями самоосвітньої діяльності

- Професійний (предмет викладання)
- Психолого-педагогічний (орієнтоване на учнів та батьків)
- Психологічний (імідж, спілкування, мистецтво впливу, лідерські якості)
- Методичний (педагогічні технології, форми, методи і прийоми навчання)
- Інтелектуальний (орієнтовано на поповнення загальноосвітніх знань)
- Інформаційно-комп'ютерні технології (ознайомлення і придбання навичок роботи з новими технологіями)
- Духовний (мистецтво театральне, образотворче, вокальне, танцювальне, фотографування відеозйомка)
- Охорона здоров'я і спорт (розвиток фізичної форми)

Чинниками самоосвіти педагога мають бути:

- бажання поліпшити слабкі сторони володіння певним напрямом діяльності);
- глибоке вивчення теорії та практики даної проблеми;
- намагання осмислити, втілити в практику, запропонувати колегам механізм певної дії;
- теоретичне осмислення й узагальнення передового педагогічного досвіду з обраної проблеми;
- поглиблення знань із питань, які викликають інтерес;
- не зупинятися на досягнутому

Мотиви, які спонукають до самоосвіти:

- **Бажання творчості**
- **Зміни, що відбуваються в житті суспільства**
- **Конкуренція**
- **Громадська думка**
- **Матеріальне стимулювання**
- **Інтерес**

Види діяльності в процесі самоосвіти, які сприяють професійному зростанню вчителя:

- систематичне читання методичної, педагогічної, предметної літератури і звернення до авторитетних джерел (на паперових, електронних носіях);
- систематичний перегляд певних телепередач;
- огляд в Інтернеті інформації з методики викладання предметів, педагогіки, психології, педагогічних технологій;
- розв'язування олімпіадних завдань, тестів, питань ЗНО, кросвордів та інших завдань підвищеної складності або нестандартної форми;
- відвідування семінарів, тренінгів, конференцій, уроків колег;
- дискусії, наради, обмін досвідом з колегами;
- систематичне проходження курсів підвищення кваліфікації;
- організація гурткової та позакласної діяльності з предмету;
- вивчення інформаційно-комп'ютерних технологій;
- відвідування предметних виставок та тематичних екскурсій з предмета;
- спілкування з колегами в школі, місті, районі, області та в Інтернеті;
- ведення здорового способу життя;
- використання порад фахівців заради підвищення власних знань чи майстерності;
- дослідницька діяльність після досягнення певного рівня освіти, експерименти, моделювання.

-
- систематичне проходження курсів підвищення кваліфікації;
 - організація гурткової та позакласної діяльності з предмету;
 - вивчення інформаційно-комп'ютерних технологій;
 - відвідування предметних виставок та тематичних екскурсій з предмета;
 - спілкування з колегами в школі, місті, районі, області та в Інтернеті;
 - ведення здорового способу життя;
 - використання порад фахівців заради підвищення власних знань чи майстерності;
 - дослідницька діяльність після досягнення певного рівня освіти, експерименти, моделювання.

***«Ти лише до тих пір
здатен сприяти освіті
інших, поки продовжуєш
працювати над власною
освітою...»***

Німецький філософ Дістервег

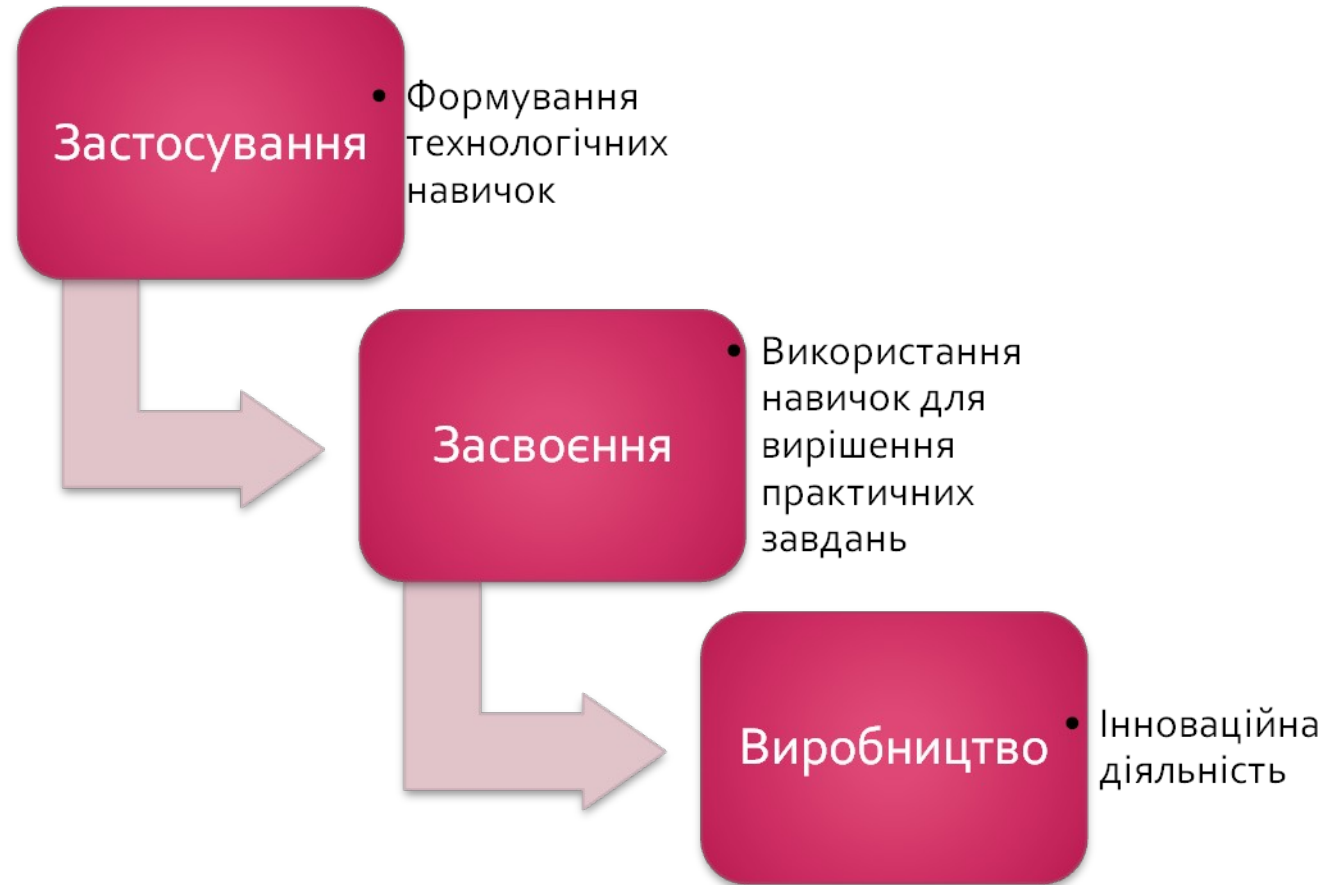
Напрямки роботи з формування ІКТ- компетентності педагогів

На сучасному етапі інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти є національним пріоритетом.

КОНЦЕПЦІЯ Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків"

Нормативні документи щодо рівня ІКТ-компетентності вчителів

- Структура ІКТ-компетентностей вчителів. Рекомендації ЮНЕСКО
- Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків»
- Типове положення про атестацію педагогічних працівників
- Лист МОНмолодьспорт №1/9-493 від 24 червня 2011 року «Щодо організації

Розуміння ролі ІКТ
Навчальні програми, оцінювання
Педагогічні практики
Програмовані засоби
Управлінська діяльність
Професійний розвиток

ІКТ-вміння «Сто відсотків»

створювати
Текстові документи, таблиці, малюнки, діаграми, презентації

використовувати
Інтернет-технології
Локальні мережі
Бази даних

здійснювати
Анкетування
Діагностування
Тестування
Пошук інформації

розробляти
Власні електронні продукти

поєднувати
Готові електронні продукти

СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Освоєння інструментальних можливостей ІКТ

- навички роботи з пакетом офісних програм
- навички пошуку інформації в мережі Інтернет,
- уміння обробки інформації за допомогою ІКТ

Освоєння педагогічних можливостей ІКТ

- осмислення освітнього потенціалу ІКТ
- знайомство з їнавчальними функціями цифрових освітніх ресурсів

Дослідно-експериментальна діяльність по включенню ІКТ в освітній процес

- проектування навчальних занять із застосуванням навчальних функцій ІКТ
- освоєння нового педагогічного інструментарію

Впровадження ІКТ в освітню практику

- презентації позитивного досвіду роботи педагогів із застосування ІКТ

Нова організація освіти на основі використання ресурсних можливостей ІКТ

- моделювання і вибудовування інформаційно-освітнього середовища

- Педради

Прийняття рішень,
планування, вибір
моделей
інформаційного
середовища

- Семінари-практикуми,
тренінги, методичні
тижні, відкриті уроки,
творчі конкурси

Опрацювання
прийомів і технік,
обмін досвідом,
взаємонавчання

- Проходження курсів,
самоосвіта, підбір
ефективних прийомів
ІКТ, участь в
освітянських Інтернет-
спільнотах

Самостійне
підвищення рівня
ІКТ-грамотності

- Науково-методична
рада, творчі групи,
фокус-групи,
консультаційні пункти

Розробка
рекомендацій,
методичних порад,
випуск посібників

- Діагностика мотивації,
рівня навчальних
досягнень учнів, рівня
ІКТ-грамотності
педагогів

Моніторинг
ефективності
використання ІКТ

- Участь в експериментах
Створення навчального
електронного контенту
для інтерактивної дошки
і нетбуків

Інноваційна
діяльність

Педагогічні ради

- Про входження в експерименти з впровадження медіаосвітніх та ІКТ-технологій
- Інформаційна культура вчителя
- Креативні можливості ІКТ
- Використання навчальних комп'ютерних програм у навчанні учнів — один із засобів підвищення ефективності уроку

Опрацювання прийомів і технік, обмін досвідом

- **Методичні тижні, відкриті уроки**
- **Семінари-практикуми**
- «Психолого-педагогічні зміни в традиційній освіті у зв'язку з інформаційною революцією»;
- "Інноваційні особливості електронного навчального середовища";
- "Педагогічний дизайн мультимедійного уроку";
- «Від інформаційної компетентності до інформаційної культури»;
- «Нові підходи до зміни якості середньої освіти через впровадження ІКТ в навчально-виховний процес»;
- **Майстер-клас «SMART-технології в дії»;**
- **Тренінги**
- «Твоя безпека в Інтернеті»
- «Оптимальність і ефективність інтерактивних вправ SMART-технологій»

Розробка рекомендацій, випуск посібників

- Науково-методична рада
- Творчі групи
- Фокус-групи
- Консультаційні пункти

Самостійне підвищення рівня ІКТ-грамотності

- Проходження курсів
- Самоосвіта
- Апробація прийомів ІКТ
- Участь в освітянських Інтернет-спільнотах

Моніторинг ефективності використання ІКТ

- Діагностика мотивації
- Діагностика рівня навчальних досягнень учнів
- Діагностика рівня ІКТ-компетентності педагогів

Інноваційна діяльність

- Участь в експериментах
- Створення навчального електронного контенту для інтерактивної дошки і нетбуків
- Розробка авторських програм

Хто дорожить життям
думки, той
знає дуже добре, що
справжня освіта –
це тільки самоосвіта.

Д. Писарєв

Удосконалення рівня професійної компетентності – один із основних напрямків реформування системи освіти. Головні нормативно-правові документи МОН свідчать:

“Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру”

(Закон України “Про освіту”)

“Підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників та професійне самовдосконалення – важлива умова модернізації освіти”

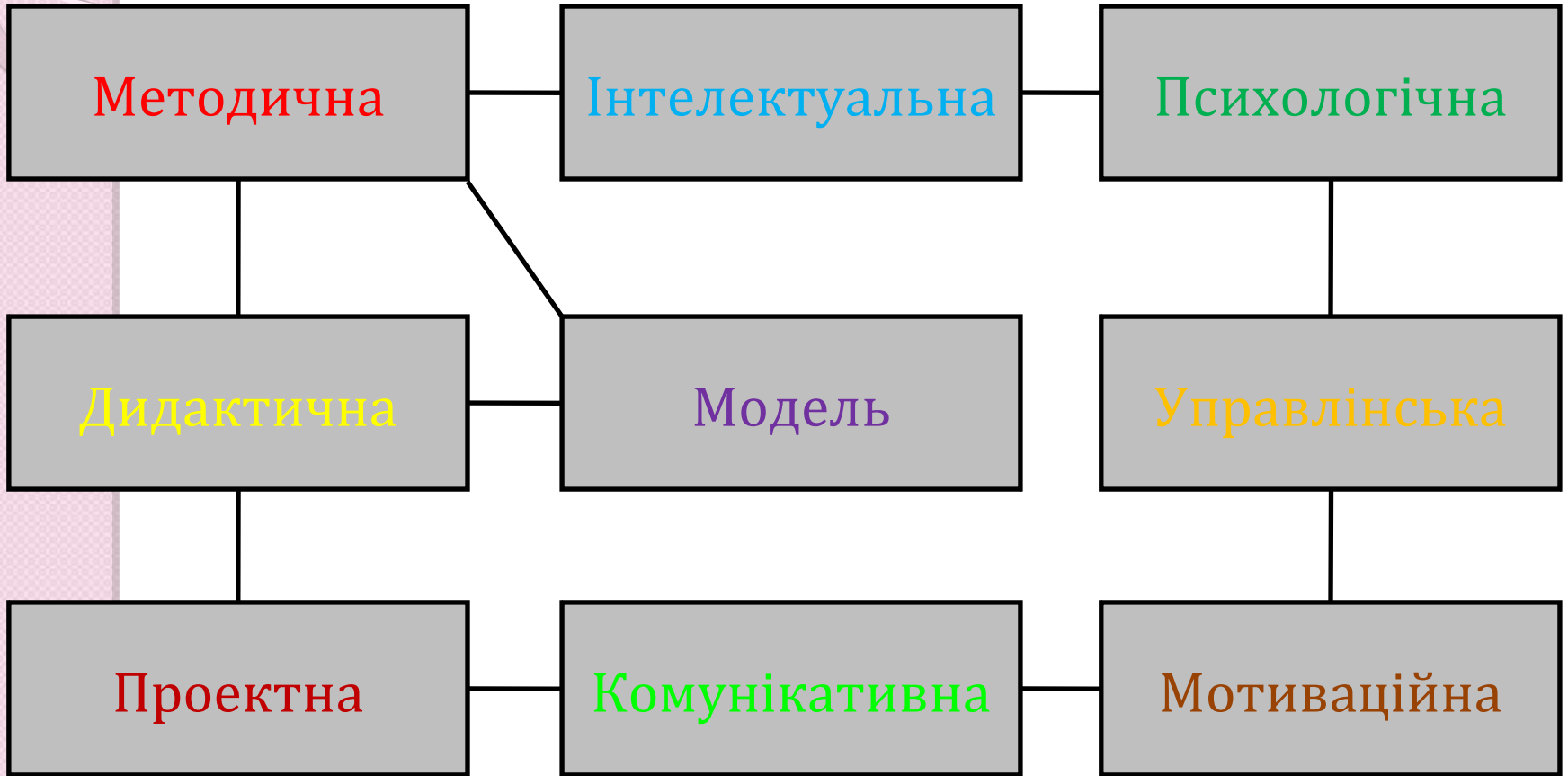
(Національна доктрина розвитку освіти)

Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку і самовдосконалення вчителя. Вона є основною формою підвищення професійної педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої сомоосвітньої підготовки.

Чим краще усвідомлює вчитель своє високе призначення, тим краще розуміє вимоги до власної особистості, тим активніше працює над собою. А це основа проофесійного успіху.

Відмінною рисою самоосвіти педагога є те, що результат такої роботи – розвиток учнів, а не тільки самовдосконалення в особистості та професійних планах.

Модель професійної компетентності

Принципи особистості професійної рефлексії самоосвітньої діяльності

1. Принцип системності
2. Принцип діяльності
3. Принцип мобільності
4. Принцип самореалізації
5. Принцип самоорганізації

**Структура мотивації самоосвіти
можна зобразити у таких 3-х
класах Венна:**

Структура мотивації самоосвіти

Є
а
М
В
Є
В
Р
Д
В
М
Н
Н

Модель самоосвіти можна уявити таким чином:

Стартовий потенціал → вихідний рівень

Підготовчий етап:

- Визначення діяльності інструментарію
- Моніторинг професійної педагогічної компетентності вчителя
- Створення моделі професійної педагогічної компетентності творчого типу *1 р.*

Практичний етап:

- Удосконалення рівня професійної компетентності *2-3 р.*

Підсумковий етап:

- Рефлексійна діяльність
- Моніторинг розвитку, контрольна самодіагностика
- Творчий звіт про роботу над проблемною темою *1-2 р.*

Самореалізація особистості

- Практичне застосування набутих компетентностей
- Науково-дослідницька діяльність
- Експериментальна робота
- Участь у конкурсі “Учитель року”
- Атестація

Форми самоосвіти

Індивідуальні

- Презентація досвіду роботи
- Складання авторських методичних рекомендацій
- Розробка програм експериментальної роботи
- Організація авторських семінарів
- Майстер-клас
- Проведення відкритих уроків

Інституційні

- Активна участь у семінарах, конференціях
- Участь у роботі творчої групи
- Творчий пошук шляхів якісного оновлення системи викладання
- Участь в апробації НМК
- Робота в режимі активного саморегулювання

Джерела самоосвіти

- Телебачення
- Газети, журнали
- Література
- Інтернет
- Відео-, аудіоінформація на різних носіях
- Платні курси
- Семінари та конференції
- Майстер-класи
- Методичні заходи з обміну досвідом
- Екскурсії, театри, виставки, музеї, концерти
- Курси підвищення кваліфікації
- мандрівки

Висновок

Якщо уявити діяльність учителя в галузі самоосвіти у формі списку дієслів, то вийде: *читати, вивчати, спробувати, аналізувати, спостерігати, писати.*

Яка ж предметна сфера застосування цих дієслів?

1. Вивчати й упроваджувати нові педагогічні технології, форми, методи, прийоми навчання, а саме:
 - Відвідувати уроки колег, брати участь в обміні досвідом;
 - Періодично проводити самоаналіз своєї професійної діяльності;
 - Удосконалювати знання в галузі класичної та сучасної психології та педагогіки;
 - Систематично цікавитися подіями сучасної економічної політики, культурним життям
 - Підвищувати рівень своєї ерудиції, правової та загальної культури.
2. Самоосвіта неперервна, але планувати її треба постійно.
3. Орієнтовний зразок індивідуального плану самоосвітньої роботи.

Якими ж можуть бути результати самоосвіти вчителя відповідне до сучасних вимог?

- Підвищення якості викладання предмета;
- Розробка, публікація статей, методичних посібників, підручників, програм, сценаріїв; розробка нових форм, методів, прийомів навчання;
- Доповіді, виступи;
- Розробка дидактичних матеріалів, тестів, наочності;
- Вироблення методичних рекомендацій із використання нової технології;
- Розробка та проведення відкритих уроків за власними новаторськими технологіями;

- Створення комплектів педагогічних доробок;
- Проведення тренінгів, семінарів, конференцій, майстер-класів, узагальнення досвіду з проблемної теми;
- Розробка електронних уроків, об'єднаних предметною тематикою моторикою викладання;
- Розробка пакету тестового матеріалу в електронному вигляді;
- Розробка пакета поурочного планування з теми чи циклу тем;
- Створення комплекту дидактичних матеріалів (самостійні, практичні, контрольні роботи);
- Розробка комплекту роздаткового матеріалу;
- Створення розділу чи сторінки електронного підручника;
- Створення термінологічного словника з теми, розділу;
- Створення збірника предметних кросвордів;
- Розробка комплекту тематичних класних годин, батьківських зборів, позакласних предметних заходів;

- Розробка пакета олімпіадного матеріалу для підготовки учнів;
- Пакети документації класних керівників;
- Пакет матеріалів з педагогічно інноваційних технологій;
- Проект особистої методичної веб-сторінки (педагогічного колективу) школи;
- База даних запитань, завдань, задач із предмета за розділами;
- Пакет сценаріїв уроків із використанням ІКТ;
- Створення електронної бібліотеки творів художньої літератури згідно з програмою

Самоосвіта педагога буде продуктивною, якщо:

- ✓ У процесі самоосвіти реалізується його потреба у саморозвитку, самопізнанні, самоаналізі педагогічного досвіду. Учитель розуміє як позитивні так і негативні моменти своєї професійної діяльності, визначає свою недосконалість – а значить є відкритим для змін.
- ✓ Педагог володіє розвиненою властивістю до рефлексії. Педагогічна рефлексія – необхідний інструмент вчителя-професіонала, адже при аналізі виникає потреба в отриманні теоретичних знань, оволодінні діагностикою, набутті практичних вмінь аналізу педагогічного досвіду.
- ✓ Програма професійного розвитку вчителя передбачає можливість дослідницької, пошукової діяльності.
- ✓ Педагог володіє готовністю до педагогічної творчості.
- ✓ Здійснюється взаємозв'язок особистісного і професійного саморозвитку.